

ОЩЕ ВЕДНЪЖ ЗА ПЕДАГОГИЧЕСКАТА ИНТЕРАКТИВНОСТ **Иван П. Иванов**

ONCE MORE ON THE PEDAGOGICAL INTERACTIVITY

Ivan P. Ivanov

ABSTRACT: Examine aspects of pedagogical interaction. The report is a continuation of previous publications of the author. Research financed from Research project on SHU № RD-05-291/15.03.2012.

KEYWORDS: interaction, pedagogical interaction, Connectivism

УВОДНИ ДУМИ. Този текст е продължение на други две наши публикации [1; 2] и има за цел да направи някои терминологични уточнения и да прецизира основната дефиниция на педагогическата интерактивност.

ИНТЕРАКТИВНОСТТА КАТО ПРОЦЕС И ПРОДУКТ. "Интерактивност" като понятие се употребява доста произволно. Най-общо казано, се отнася до различни явления. Съществува грешна тенденция в литературата за сливане на двете разбираня.

ИНТЕРАКТИВНОСТТА КАТО ПРОЦЕС. Интерактивността означава социално взаимодействие с друг човек (партньор, ученик, учител, родител, татор, аниматор) - вербално, с моторни движения или по някакъв друг физически начин. Една характерна дефиниция на този подход прави Rafaeli: „интерактивността е ...степенна, в която в една серия от комуникационни обмени, всяко трето (или по-късно) съобщение е свързано с предишните.“ Много важно е да се отбележи, че интерактивността не е характеристика на средата. Тя не е проста реакция, а по-скоро реципрочна, в която участниците в обмена имат свобода на поемане на роли.

ИНТЕРАКТИВНОСТТА КАТО ПРОДУКТ. Интерактивността е характеристика на взаимодействието потребител-система или потребител-документ, като тя се определя понякога като "квази-интеракция" (Bretz). Много често с „интерактивност“ се означава взаимодействие с компютърна или друга техническа система (напр. „интерактивно видео“, „интерактивна бяла дъска“ и др.), изискващи адаптивност, но не и необходимост да се даде отговор.

КОНЕКТИВИЗЪМ. Конективизмът (Дж. Симънс) като най-влиятелна съвременна дидактическа концепция има пряко отношение към педагогическата интерактивност.

Акцентира се на разнообразието, изменящата се информационна база (капацитет за знания) и нелинейното усвояване на знанията, както и на наличието на редица моменти, когато работата е необходимо да се извършва в отсъствие на пълно разбиране.

Определяща е ролята на съвременните технологии – сега технологията изпълнява много от когнитивните операции, по-рано изпълнявани от учениците.

В съвременния свят структурираната и планирана учебна среда е демодирана. Централизираният статичен модел на организация (класно-урочна система) е добър за администраторите и лош за учениците, особено за надарените.

Централен принцип на болшинството теории за ученето е, че то става вътре в човека. Физическото му присъствие и мозъчната активност са задължителни. В същото време има актовете на учене, които се случват извън човека, напр. когато ученето се базира на информационни технологии и когато е в пределите на учещата се организация. Ученето може да се осъществява и в нечовешка (технически устройства) среда. [5; 6]

КОНЕКТИВИЗЪМ И ИНТЕРАКТИВНОСТ. Ученето е през целия живот, но то е резултат от съвместната работа в изменящи се място и време. То е споделено създаване на смисъл, в който фундаментално значение имат връзките.

Личният опит е недостатъчен източник на знания. Другите хора имат свой опит и стават източник – заместител. Човек трупа опит чрез трупашите опит други хора.

В основата на процеса на учене е самоорганизацията, от случайни начални условия, в ситуация на информационна откритост.

Знанието е разпределено по свързани мрежи и затова и обучението може и трябва да конструира тези връзки и да мине по тях. Знанието се намира във връзките, в общността, в мрежите от връзки с хора или устройства, в базите данни.

Обучението е мрежови процес – то е формиране на връзки: Учител-ученик; Ученик-ученик; С външни експерти; С онлайн общности, ресурси, журнали, блогове онлайн.

В основата на ученето е уменията да се формират мрежи между източниците на информация и по този начин да се създават информационни конструкти.

Учебните (обучаващи) мрежи са външни структури, които ние постоянно създаваме и реструктурираме. Те се интериоризират като вътрешни структури, съществуващи в нашето съзнание и са постоянно в процес на създаване на модели на разбиране.

Желанието да знаеш повече е по-важно от това, което е известно в момента, а знанието, къде да намериш информация е по-важно от знанието на информация. Освен традиционните критерии за знание: „знае как“ (Know-how) и „знае защо“ (Know-what) от изключително значение е и „знае къде“ (Know-where). [Иб.]

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ЗА ПЕДАГОГИЧЕСКА ИНТЕРАКТИВНОСТ. *Въвличане на един или повече обучаеми в диалог с един или повече други обучаеми или обучители (комуникационни устройства), в реално време или отложено, или за да търси и да получи достъп до информация, като съдържанието, времето и последователността на съобщенията е под пряк или косвен педагогически контрол.*

Учащите се са ангажирани в социален диалог, който е ориентиран към педагогически определена цел.

Съдържанието и технологията на диалога има за цел най-подходяща индивидуализация на педагогическия подход, която засилва участието, разбирането и чувството за контрол.

Учащите се са ангажирани в осмислени дейности чрез адаптивен отговор и потапяне в учебния опит.

Учащите се имат възможност да видят резултатите от своите решения и избори.

ПЕДАГОГИЧЕСКА ИНТЕРАКТИВНОСТ. Педагогическата интерактивност като понятие не трябва да се прилага за всяка комуникация (напр. спонтанни междуличностни и социални взаимодействия), а само за структурирано социално взаимодействие и за структурирани комуникационни мрежи.

Интеракцията (взаимодействието) е педагогическа когато преследва изменение на поведението на ученика, което е свързано с достигане на специфична образователна цел. В противен случай интеракцията не е педагогическа.

Интерактивността може да приеме педагогическа форма с помощта на даден продукт или носител (напр. компютър-опосредствана комуникация).

Интеракцията между хората (интерактивност като процес) има високо ниво на непредсказуемост поради зависимостта си от разума или емоцията, за разлика от интеракцията с компютъра или документи-

те (интерактивност като продукт). Машината прави преценки или решения само въз основа на програмата си.

Педагогическата интеракция е основополагаща за ефективното обучение. Тя е естествен процес за осъществяване на личностни промени поради задължителните рефлексия, авторефлексия и извършване на избор в променящи се ситуации.

Педагогическата интерактивност е референтна – тя е стандарт, източник на норми и има формиращ характер. Тя е основен социализиращ модел и отразява демократичната култура на обществото и на образованието.

ФАКТОРИ НА ПЕДАГОГИЧЕСКАТА ИНТЕРАКТИВНОСТ.

НИВА (СТЕПЕНИ) НА ПЕДАГОГИЧЕСКА ИНТЕРАКТИВНОСТ СПОРЕД ХАРАКТЕРИСТИКИТЕ. Според характеристиките на процеса на взаимодействие, интерактивността се различава по количеството информационен обмен между участниците и по степента на когнитивно участие, а според продуктите характеристики на средата за взаимодействие – по степента на извънредни (непредвидени) ситуации и по степента на синхронност. [3;4]

НИВА (СТЕПЕНИ) НА ПЕДАГОГИЧЕСКА ИНТЕРАКТИВНОСТ СПОРЕД ТИПА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБУЧЕНИЕТО. Мо-

же да се говори за три нива:

Минимално ниво. При него ученикът е единствено приемник на информация. Участниците знаят къде са, какво може да направят, какво ще се случи, къде са били или какво са направили ("златни правила" на интерактивността). Уроците са линейно програмирани.

Средно ниво (лимитирано участие). Реактивна група за взаимодействие с незабавна обратна връзка. Ученикът дава прости отговори на учебни дразнители, има функционална възможност за достъп до съдържание, за избор от множество пътища, бази данни за търсене, намиране и управление на информация. Уроците са просто разклонено програмирани (почти линейни).

Високо ниво (комплексно участие в реално време). Ученикът дава отговори на разнообразни учебни дразнители. Проактивна група за взаимодействие със житейско ангажиране и генеративни дейности - активно генериране на знания и интегрирани отношения между възприетията и паметта. Ученикът може да адаптира информационното пространство, както и условията за участие. Уроците са богато разклонено програмирани (няколко нива на грешки) в реално време. Симулации и потапяне в организирани учебни среди с диалог, игри и произведения на изкуството.

ИНТЕРАКТИВНОСТТА И ПРИНЦИПА НА ДИДАКТИЧЕСКАТА ЦЕЛЕСЪОБРАЗНОСТ. От позициите на този основополагащ принцип, може да се поставят редица въпроси, които чакат своя отговор, а и някои от тях са риторични:

Дали интерактивността е винаги целесъобразна и ефективна?

Трябва ли учебните курсове включват наред със ситуацията на интерактивно обучение и моменти на пасивно усвояване с цел кратък отдих от активността и преход?

Трябва ли да се редува активност с пасивност?

Уморява ли интерактивността?

Има ли самоцелна интерактивност?

ЛИТЕРАТУРА

1. Ivanov, I. Interaktivni metodi za obuchenie. // YONS s mezhdunarodno uchastie "50 godini DIPKU - Varna", 2005. <ivanpivanov.com>
2. Ivanov, I. Pedagogicheskata interaktivnost. // Inovacii I interaktivni tehnologii v obrazovaniето. – Sofia., 2012,91-99.
3. Chi, M. T.H. Active-Constructive-Interactive: A Conceptual Framework for Differentiating Learning Activities. // Topics in Cognitive Science 1 (2009) 73–105

4. Cojocariu, V.-M. (Inter)active Learning – Value and Applicability. // BULETINUL Universităţii Petrol – Gaze din Ploieşti. Seria Ştiinţele Educaţiei, Vol. LXII, No. 1B/2010, 154-161.
5. Siemens, G. Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age. // International Journal of instructional technology & distance learning. January 2005, Vol 2. № 1.
<http://www.itdl.org/Journal/Jan_05/article01.htm>
6. Siemens, G. Knowing Knowledge
<http://www.elearnspace.org/KnowingKnowledge_LowRes.pdf>

АДРЕС ЗА КОРЕСПОНДЕНЦИЯ:

проф. д-р Иван Петков Иванов
ШУ „Еп. Константин Преславски”
ivanov1@gbg.bg